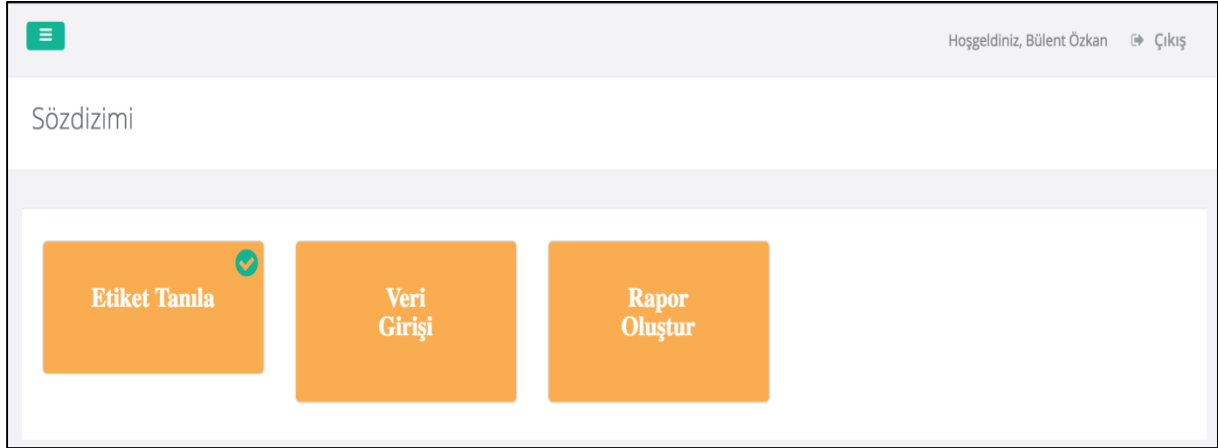
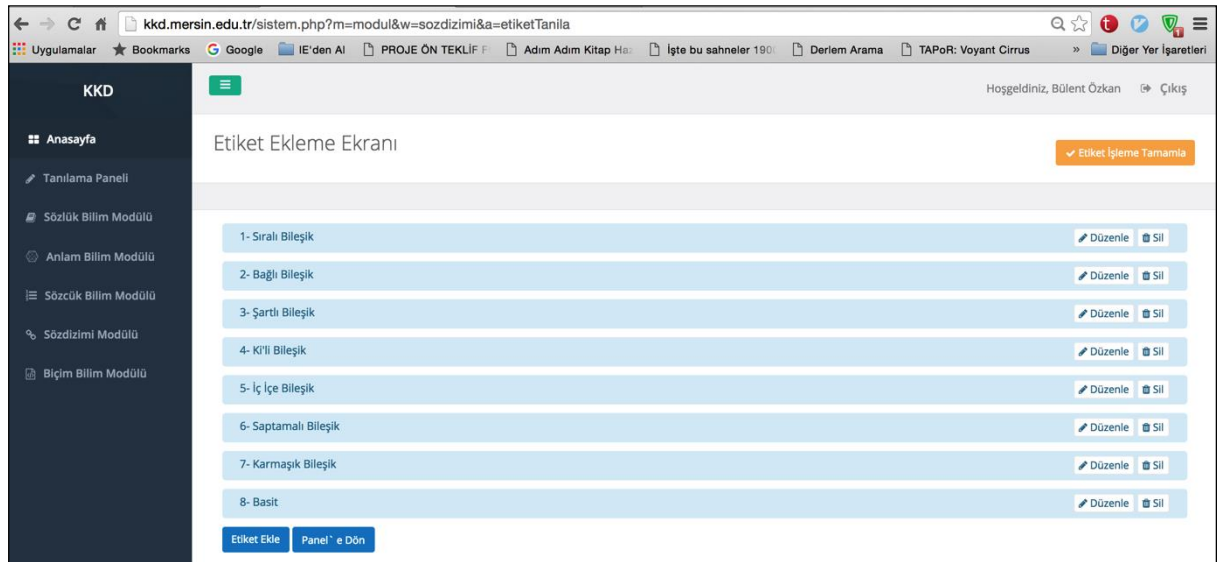

3.6. Söz Dizimi Modülü

Söz Dizimi Modülünde ana olarak üç aşamadan (Şekil 38) söz etmek mümkün. Bunlar esnek etiket tanılama (Şekil 39), veri girişi ve rapor oluşturma aşamalarıdır.

Şekil 1. Söz Dizimi Modülü işlem aşamaları

Şekil 2. Söz Dizimi Modülü etiket tanılama arayüzü

Veri işleme aşamasında **cümle liste ekranı** aracılığıyla cümleleri bir sonraki ile birleştirmek ya da hatalı bloklanmış olanları bölümlenmek mümkün olabilmektedir (Şekil 40).

Cümleler	İşlem
1- Selim sekiz yaşındaydı.	Sonrakıyla Birleştir İşle
2- Sevimli ve cana yakın bir çocuktur.	Sonrakıyla Birleştir İşle
3- Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı.	Sonrakıyla Birleştir İşle
4- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıkçılarla dolardı.	Sonrakıyla Birleştir İşle
5- Selim yazı iple çekerdi. Yeni yeni arkadaşlar edinir, yeni oyunlar öğrenirdi.	Sonrakıyla Birleştir İşle
6- Annesi onu gün boyu, deniz kıyısındaki kumluklardan eve sokamazdı.	Sonrakıyla Birleştir İşle
7- Selim deniz üstünde kuş gibi süzülüp giden gezi motorlarına tutkundü.	Sonrakıyla Birleştir İşle
8- Onlara, çok hızlı gitmelerinden ötürü, "Uçan Motor" adını takmıştı.	Sonrakıyla Birleştir İşle
9- Bunca ilgi ve sevgisine karşın, o yaşına dek bir kez olsun Uçan Motor'a binme olanağı bulamamıştı.	Sonrakıyla Birleştir İşle

Şekil 3. Söz Dizimi Modülü cümle düzenleme arayüzü

Veri işleme aşamasının diğer bir bileşeni seçilen cümlenin etiketlenmesi aşamasıdır. Örneklerde bilinen cümle türleri ayrımı üzerinden işleme yapılmıştır. Bu noktada karar verilmesi gereken işlenecek cümle için birinci aşama cümlenin devrik cümle mi kurallı cümle mi olduğudur. Ardından "I" imleciyle cümleler öbeklerine ayrılabilir. Bu aşamada ise cümlenin basit mi yoksa birleşik bir cümle mi olduğu aynı ekranda karar verilmesi gereken ikinci bir husustur (Şekil 41).

Hoşgeldiniz, Bülent Özkan Çıkış

Öge Ayırma Ekranı

Cümleyi Ögelerine Ayırınız * Cümle ögelerini | işareti ile ayırınız.

Devrik tamamlama var mı? Devrik Cümle Kurallı Cümle

Cümleyi Ayırınız Ailesiyle | deniz kıyısında bir ilçede | yaşıyorlardı.

Cümle Tipi Basit Birleşik

İleri

Şekil 4. Söz Dizimi Modülü öbek yapı ayırma cümle yapısı belirleme arayüzü

Bu aşamanın (Şekil 41) ardından diğer ekranda ayrılan öbekleri etiketleme aşaması gelmektedir. Burada basitçe öbek yapıların ne olduğuna karar verilmektedir. Aynı ekranda

cümlenin yüklemine göre (isim-fiil cümlesi), anlamına göre (olumlu, olumsuz, olumlu soru, olumsuz soru, ünlem) ve öge dizilişine göre (kurallı, devrik, eksiltili) etiketlenebilmektedir (Şekil 42).

Basit Cümle İşleme Ekranı

Hoşgeldiniz, Bülent Özkan → Çıkış

Yaz gelince | oteller, | kiralık evler | hep | yazlıklarla | dolardı.

1-	Yaz gelince	Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yüklem Bağımsız Tümeç Başlık
2-	oteller,	Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yüklem Bağımsız Tümeç Başlık
3-	kiralık evler	Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yüklem Bağımsız Tümeç Başlık
4-	hep	Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yüklem Bağımsız Tümeç Başlık
5-	yazlıklarla	Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yüklem Bağımsız Tümeç Başlık
6-	dolardı.	Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yüklem Bağımsız Tümeç Başlık

İsim Cümlesi Fil Cümlesi Olumlu Olumsuz Olumlu Soru Olumsuz Soru Ünlem Kurallı Devrik Eksiltili İşlendi

Basit

Kontrol Ettim? Kaydet

Şekil 5. Söz Dizimi Modülü öbek yapı etiketleme arayüzü

Tüm bu işlemlerin ardından raporlama arayüzünde bir önceki aşamada yapılan tüm etiketlemeler listelenerek dışa aktarılabilir bir yapıda ekrana yazdırılmaktadır. Bu raporlamada öğelerine göre (Şekil 43), anlamına göre (Şekil 44), yüklem türüne göre (Şekil 45) ve öge dizilişine göre (Şekil 46) ayrı ayrı raporlamalar yapmak mümkündür.

Hoşgeldiniz, Bülent Özkan Çıkış

Sözdizim Modülü Rapor Sayfası

Ögelerine Göre Anlamına Göre Yüklem Türüne Göre Öge Dizilişine Göre

Özne Dolaylı Tümleç **Zarf Tümleci** Nesne Yüklem Bağımsız Tümleç Başlık

Word Aktar

ailesiyle

- Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uşan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

yaz gelince

- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıkçılarla dolardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uşan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

hep

- Yaz gelince oteller, kiralık evler **hep** yazlıkçılarla dolardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uşan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

yazlıkçılarla

- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep **yazlıkçılarla** dolardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uşan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

Şekil 6. Ögelerine göre cümle yapısı rapor arayüzü

Hoşgeldiniz, Bülent Özkan Çıkış

Sözdizim Modülü Rapor Sayfası

Ögelerine Göre **Anlamına Göre** Yüklem Türüne Göre Öge Dizilişine Göre

Olumlu Olumsuz Olumlu Soru Olumsuz Soru Ünlem

Word Aktar

Olumlu

- Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı.
Anlamına Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uşan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıkçılarla dolardı.
Anlamına Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uşan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

Şekil 7. Anlamına göre cümle raporlama arayüzü

Hoşgeldiniz, Bülent Özkan → Çıkış

Sözdizim Modülü Rapor Sayfası

Öğelerine Göre Anlamına Göre **Yüklem Türüne Göre** Öğe Dizilişine Göre

Word Aktar

Fiil Cümlesi

- Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı.
Yüklem Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıklarla dolardı.
Yüklem Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

Şekil 8. Yüklem türüne göre cümle raporlama arayüzü

Hoşgeldiniz, Bülent Özkan → Çıkış

Sözdizim Modülü Rapor Sayfası

Öğelerine Göre Anlamına Göre Yüklem Türüne Göre **Öğe Dizilişine Göre**

Word Aktar

Kurallı

- Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı.
Dizilişine Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıklarla dolardı.
Dizilişine Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

Şekil 9. Öğe dizilişine göre cümle raporlama arayüzü